

Datum van
inontvangstneming

:

18/04/2023

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-81/23 – 1

Zaak C-81/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

15 februari 2023

Verwijzende rechter:

Oberster Gerichtshof (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 december 2022

Verzoeker tot Revision:

MA

Verweersters in Revision:

FCA Italy S.p.A

FPT Industrial S.p.A

Het Oberste Gerichtshof (hoogste federale rechter in civiele en strafzaken, Oostenrijk) heeft [omissis] in de zaak van eiser MA [omissis] tegen verweersters 1) FCA Italy S.p.A., 10135 Torino, [omissis] Italië, [omissis] en 2) FPT Industrial S.p.A., 10156 Torino, [omissis] Italië, [omissis] met als inzet betaling van een schadevergoeding van 16 500 euro [omissis] en de afgifte van een verklaring voor recht, ingevolge een verzoek tot Revision van eiser tegen de beschikking van het Oberlandesgericht Linz (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaten Salzburg en Opper-Oostenrijk, Linz, Oostenrijk) als rechter in hoger beroep van 3 oktober 2022, zaaknummer 4 R 99/22i-48, tot wijziging van de beschikking van het Landgericht Salzburg (rechter in eerste/tweede aanleg, Salzburg, Oostenrijk van 31 mei 2022, zaaknummer 9 Cg 16/21k-44 het volgende

B e s l u i t

genomen:

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie [hierna: „Hof”] wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken aldus worden uitgelegd dat, in het geval van een vordering tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad tegen een in lidstaat A (in casu: Italië) gevestigde ontwikkelaar van een dieselmotor met een verboden manipulatie-instrument in de zin van artikel 5, lid 2, van verordening (EG) nr. 715/2007 betreffende typegoedkeuring, waarbij het voertuig door een in lidstaat B (in casu: Oostenrijk) woonachtige eiser is gekocht van een in lidstaat C (in casu: Duitsland) gevestigde derde, onder de plaats waar de schade is ingetreden moet worden verstaan:

- a) de plaats waar de overeenkomst is gesloten,
- b) de plaats waar de overdracht van het voertuig heeft plaatsgevonden of
- c) de plaats waar het materiële gebrek dat tot de schade heeft geleid is ingetreden, dat wil zeggen de plaats van het beoogde gebruik van het voertuig?

[omissis]. (procedureel)

Motivering:

Ad I:

A. Feiten

- [1] Eiser, woonachtig te Krems an der Donau (Oostenrijk), en zijn echtgenote kochten van de in Duitsland gevestigde autohandelaar een camper van het merk Carado T337 voor de prijs van 55 000 EUR. De schriftelijke koopovereenkomst is op 14 maart 2019 ten kantore van verkoper in Duitsland ondertekend. Het voertuig is conform de gesloten overeenkomst ten magazijne van verkoper in Salzburg (Oostenrijk) aan eiser en diens echtgenote overgedragen.
- [2] Verweerster sub 1, die in Italië is gevestigd, is de fabrikant van het basisvoertuig, verweerster sub 2, die eveneens in Italië is gevestigd, heeft de motor ontwikkeld waarvan eiser ten processe heeft betoogd dat deze is voorzien van een verboden manipulatie-instrument in de zin van artikel 5, lid 2, van verordening nr. 715/2007 betreffende typegoedkeuring.

B. Standpunten van partijen en procesverloop tot dusver

- [3] **Eiser** heeft gevorderd dat beide verweersters worden veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding uit onrechtmatige daad ten belope van 16 500 EUR [sA] alsmede dat wordt vastgesteld dat zij aansprakelijk zijn voor de schade die hij in de toekomst als gevolg van de aankoop van het voertuig zal lijden. De camper die hij bij een Duitse verkoper had gekocht, was voorzien van een verboden manipulatie-instrument, waarvoor verweersters aansprakelijk waren. De internationale bevoegdheid van de aangezochte rechter in eerste aanleg berustte op artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 (hierna: „EU-executieverordening 2012”). De plaats van het intreden van de schade in de zin van deze bepaling was Salzburg, omdat het voertuig daar aan hem was overgedragen.
- [4] **Verweester sub 2** heeft de exceptie van internationale onbevoegdheid van de aangezochte rechter opgeworpen. Zich beroepend op het arrest van het Hof in de zaak C-343/19, VKI, was de plaats van het intreden van de schade in de zin van artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012 in een geval als het onderhavige gelegen in de lidstaat waar de gedupeerde het voertuig van een derde heeft gekocht. Voor de „plaats van aankoop” was alleen de „plaats van de koop” en niet de eigendomsverkrijging of overdracht bepalend. Derhalve moest de aankoop worden gelijkgesteld aan het sluiten van de overeenkomst, waardoor de plaats van het intreden van de schade in Duitsland lag en de aangezochte rechter in eerste aanleg geen internationale bevoegdheid had.
- [5] De **rechter in eerste aanleg** heeft de door verweester sub 2 opgeworpen exceptie van internationale onbevoegdheid verworpen. De door eiser gestelde schade was pas ontstaan met de overdracht van het voertuig aan eiser in Oostenrijk, zodat de aangezochte rechter internationale (territoriale) bevoegdheid had.
- [6] De **rechter in tweede aanleg** heeft gevolg gegeven aan het hoger beroep van verweester sub 2, verklaard dat de rechter in eerste aanleg geen rechtsmacht had en de vordering afgewezen. Zich beroepend op het arrest van het Hof in de zaak C-343/19, VKI, moest als plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan worden aangemerkt de plaats van aankoop van het voertuig. Aangezien ter bepaling van deze plaats geen beroep mocht worden gedaan op het nationale recht, kon niet worden aangenomen dat het begrip „aankoop” zowel het sluiten van de verbintenisrechtelijke overeenkomst als de goederenrechtelijke eigendomsoverdracht inhield, omdat deze verbintenis- en goederenrechtelijke koppeling specifiek is voor Oostenrijk. Aangezien de koopovereenkomst bepalend was voor de wederzijdse verplichtingen van de verkoper en de koper, moest de „plaats waar de koopovereenkomst is gesloten” worden aangemerkt als plaats waar het schadebrengende feit zich

heeft voorgedaan. In casu was deze gelegen in Duitsland, zodat de rechter in eerste aanleg internationaal onbevoegd was.

- [7] Tegen deze beslissing richt zich het door eiser met toestemming van de rechter in tweede aanleg ingestelde beroep in Revision bij het Oberste Gerichtshof, dat ertoe strekt de beslissing van de rechter in eerste aanleg te herstellen, in die zin dat diens internationale territoriale bevoegdheid wordt bevestigd.
- [8] In haar **verweer in Revision** heeft verweerster sub 2 verzocht de vordering af te wijzen.

C. Relevante wettelijke bepaling

- [9] Artikel 7, punt 2, EU-executieverordening 2012 luidt:

„Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende gerechten worden opgeroepen:

[...]

2. ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad, voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen;
”

D. Motivering van de verwijzing

- [10] **1.** De beslechting van het geschil hangt in beslissende mate af van de uitlegging van artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012. Naar het oordeel van het Oberste Gerichtshof bestaat ten aanzien van de prejudiciële vraag geen „acte clair”, zodat het geboden is het Hof vooraf om een beslissing te vragen.
- [11] **2.** Het Hof heeft zich al eerder over de hier aan de orde zijnde internationale (territoriale) bevoegdheid in zogenaamde „gevallen van manipulatie van emissiegegevens” gebogen.

In arrest C-343/19, VKI, heeft het Hof geoordeeld dat artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012 aldus moet worden uitgelegd dat, wanneer voertuigen door de fabrikant ervan in een lidstaat op onrechtmatige wijze zijn voorzien van software die de emissiegegevens manipuleert alvorens deze voertuigen bij een derde in een andere lidstaat worden gekocht, de plaats waar de schade intreedt zich in deze laatste lidstaat bevindt.

- [12] In de motivering van deze beslissing stelt het Hof dat de aangevoerde schade blijkens de beschikbare gegevens bestaat in een waardevermindering van de betrokken voertuigen die voortvloeit uit het verschil tussen de door de koper

voor een dergelijk voertuig betaalde prijs en de werkelijke waarde ervan als gevolg van de geïnstalleerde software die de emissiegegevens manipuleert. Bijgevolg moet worden geoordeeld dat de aangevoerde schade pas op het moment van de aankoop van die voertuigen is ingetreden wegens de aankoop tegen een hogere prijs dan de werkelijke waarde ervan, hoewel deze voertuigen vanaf de installatie van deze software een gebrek vertoonden. Die schade, die niet bestond voorafgaand aan de aankoop van het voertuig door de uiteindelijke koper die zich gelaedeerd acht, vormt aanvankelijke schade en is niet enkel een indirect gevolg van de schade die oorspronkelijk is geleden door andere personen. Voorts is deze schade evenmin zuivere vermogensschade, aangezien het gaat om een gebrek aan een materieel goed en de schade niet louter betrekking heeft op de vermindering van de financiële tegoeden van een persoon zonder enig verband met een materieel goed (punten 29 tot en met 35).

- [13] Deze beslissing zag op het geval waarin de eiser – in een vordering tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad tegen de buitenlandse voertuigfabrikant – het voertuig had gekocht van een erkende dealer die gevestigd was in de lidstaat waar de eiser zijn woonplaats had. In het licht van deze feiten heeft het Hof gerefereerd aan de „aankoop”/„aanschaf” van het voertuig in de woonlidstaat van de eiser (punten 34 en 35) of aan het feit dat dit daar is „gekocht” (punt 39).
- [14] **3.** In de beslissing in de zaak 3 Ob 24/21g concludeerde het Oberste Gerichtshof hieruit dat voor de bepaling van de plaats van het intreden van de schade in de woonlidstaat van de koper doorslaggevend was, of de koper het voertuig in zijn woonlidstaat gekocht en in ontvangst genomen had. Nu de sluiting van de koopovereenkomst en de overdracht daarentegen in Duitsland hadden plaatsgevonden, was de schade ingetreden op de plaats van de koop in Duitsland. Ook maakte geen verschil dat de verkoper al dan niet reeds bij het sluiten van de overeenkomst wist dat de eiser van plan was om het voertuig in Oostenrijk in te voeren en overwegend daar te gebruiken.
- [15] De beslissing in dit geval berustte op het feit dat de in Oostenrijk woonachtige eiser het voertuig in het buitenland gekocht en daar ook in ontvangst genomen had.
- [16] **4.1** Het hier te beslissen geval verschilt van het tot dusver beschreven samenstel van feiten, doordat de plaats waar de overeenkomst is gesloten en de plaats waar het voertuig aan de benadeelde koper is overgedragen, niet dezelfde zijn. In casu is het voertuig in Duitsland gekocht en door de Duitse verkoper in Oostenrijk aan eiser overgedragen. Verweerster sub 2, de ontwikkelaar van de dieselmotor in kwestie, heeft haar woonplaats in Italië.
- [17] **4.2** In het licht van deze feiten voert eiser aan dat de schade alleen daar kan intreden waar het voertuig is overgedragen, omdat volgens de overeenkomst een voertuig zonder gebreken verschuldigd was, en de aankoop pas met de

- overdracht was voltooid. Met „aankoop” kan derhalve enkel de uiteindelijke eigendomsverkrijging zijn bedoeld.
- [18] Verweerster sub 2 stelt daarentegen dat het sluiten van de overeenkomst bepalend is. De vermogensverminderende handeling van gedupeerde ligt reeds besloten in het sluiten van de nadelige overeenkomst. Aangezien ter bepaling van de plaats van het intreden van de schade een beroep op het nationale recht is uitgesloten en het bepalen hiervan in de diverse lidstaten niet tot uiteenlopende uitkomsten mag leiden, kan ook het onderscheid tussen verbintenisrechtelijke overeenkomst (titel) en goederenrechtelijke overdracht (modus) niet bepalend zijn.
- [19] **5.1** Voor het Oberste Gerichtshof rijst in dit verband de vraag of de verwijzing naar de „aankoop van het voertuig” in arrest C-343/19, VKI, ook in casu maatgevend kan, omdat dit begrip typisch ziet op overeenkomsten- én goederenrechtelijke aspecten. Naar Oostenrijks recht valt „koop” (in de zin van eigendomsverkrijging) uiteen in een verbintenisrechtelijke handeling (titel) en een goederenrechtelijke handeling tot met name overdracht (modus). Indien de plaats van sluiting van de overeenkomst en de plaats van overdracht verschillend zijn, is bij roerende zaken de eigendomsverkrijging pas voltooid op de plaats van overdracht. In het Franse recht daarentegen vindt de eigendomsoverdracht in de regel al plaats bij het sluiten van de overeenkomst (artikel 1196 Code civil); volgens het consensusprincipe is voor de (eigendoms)verkrijging in beginsel alleen de verbintenisrechtelijke handeling van belang.
- [20] Deze verbintenis- en goederenrechtelijke zienswijze zou ter bepaling van de plaats van het intreden van de schade uit onrechtmatige daad al naar gelang de diverse nationale rechtsregels uiteenlopende overwegingen ten aanzien van de eigendomsverkrijging vereisen en tot uiteenlopende uitkomsten leiden. Dit zou echter in strijd zijn met de rechtspraak van het Hof, volgens welke (ook) de plaats van het intreden van de schade in de zin van artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012 autonoom moet worden bepaald. Deze plaats moet – in de zin van voorspelbaarheid van de bevoegdheidsregels (vgl. arrest C-343/19, VKI, punt 36 met verdere verwijzingen) – voor alle lidstaten uniform worden bepaald en mag niet afhangen van de verbintenis- en goederenrechtelijke bepalingen van de betrokken lidstaten. Indien in casu de plaats van sluiting van de overeenkomst beslissend zou zijn, zou dit ook in strijd zijn met het beginsel dat een bijzondere bevoegdheid op grond van artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012 een nauwe verbondenheid tussen de rechter en het geschil vereist om te voorkomen dat de wederpartij door een gerecht van een lidstaat wordt aangesproken, waarmee zij redelijkerwijs geen rekening kon houden, (vgl. arrest C-194/16, Bolagsupplysningen, punt 28). Wat betreft de plaats van sluiting van de overeenkomst in Duitsland heeft het in casu te beoordelen geschil tussen eiser en verweerster sub 2 geen relevante raakpunten.

- [21] **5.2** Hoewel het Hof in het aangehaalde arrest in de zaak C-343/19, VKI, in zijn beantwoording van de daarin gestelde prejudiciële vraag refereert aan de „aankoop” van het voertuig in de woonlidstaat van de eiser, blijkt uit de motivering zijn beslissing niettemin een ander essentieel beoordelingscriterium. Het Hof stelt namelijk dat bij een beroep op schade (zoals waardevermindering) uit hoofde van de aankoop van een gebrekkige zaak (zoals een defect voertuig), de aanvankelijke schade pas ontstaat bij de aankoop van de gebrekkige zaak door de benadeelde van een derde (verkoper) en een dergelijke schade geen zuivere vermogensschade is (punten 30 tot en met 35).
- [22] Hieruit kan worden geconcludeerd dat het relevante criterium voor de toewijzing van de plaats van het intreden van de schade aan de woonlidstaat van de benadeelde eiser, welke plaats bepalend is voor de toebedeling van de bevoegdheid, daarin bestaat, dat de aanvankelijke schade is gelegen in de gebrekkigheid van de zaak. Voor de kwalificatie als plaats van het intreden van de schade is derhalve de plaats waar het materiële gebrek zijn uitwerking heeft doorslaggevend. Indien het voor alle partijen duidelijk moet zijn dat het beoogde gebruik van het gebrekkige voertuig plaatsvindt in de woonlidstaat van de eiser, zou in die lidstaat de internationale (territoriale) bevoegdheid van de rechter zijn gegeven, hetgeen zou resulteren in een forum actoris.
- [23] **6.** Deze uitkomst strookt met de door het Hof ontwikkelde rechtspraak inzake artikel 7, punt 2, EU-executieverordening 2012.
- [24] In casu is aan de orde de internationale territoriale bevoegdheid voor aansprakelijkheid voor schade uit onrechtmatige daad op grond van artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012. Hiervoor is geen overeenkomstenrechtelijk verband nodig [omissis]. Voor de bepaling van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan als bedoeld in artikel 7, punt 2, van EU-executieverordening 2012, moet de plaats waar de schade is ingetreden in aanmerking worden genomen (arrest C-709/19, Vereniging van Effectenbezitters, punt 26 e.v.), waarbij bijzondere bevoegdheidscriteria bij voorbaat kunnen spreken voor een plaats van het intreden van de schade in de woonlidstaat van de eiser, hetgeen resulteert in een forum actoris (arrest C-12/15, Universal Music, en arrest C-304/17, Löber, punt 34). Als dergelijke criteria komen volgens de rechtspraak van het Hof bijvoorbeeld in aanmerking schending van de prospectusplicht of niet-nakoming van wettelijke informatieverplichtingen in de woonlidstaat van de eiser (arrest C-709/19, Vereniging van Effectenbezitters) of het aanhouden van de voor de belegging en schade kenmerkende rekeningen (bankrekening en effectenrekening inclusief clearingrekening) bij banken in de woonlidstaat van de eiser (arrest C-304/17, Löber). Ook de nadelige invloed van een materieel gebrek op de juiste werking van een zaak zou kunnen worden gezien als een bijzonder criterium ter bepaling van de plaats van het intreden van de schade.

Ad II.:

[25] [omissis]. (procedureel)

Oberster Gerichtshof

Wenen, 15 december 2022

[omissis]